

AFŞİN'İN SUSMAYAN SESİ

İbrahim TÜRKHAN

Kimi şairler, hayatta oldukları yıllarda kaleme aldıkları şiirleriyle dört bir yanda tanınırken, kimi şairler ise fazla tanınmadan hayattan göçer giderler. Birinci gruptakilerin çok tanınması onların kalemlerinin çok güçlü olmasından kaynaklanmadığı gibi, ikinci gruptakilerin tanınmaması eserlerinin etkileyiciliğinin az olmasından kaynaklanmaz. Diğer yandan ilk gruptakiler bir süre sonra unutulabilirken, ikinci gruptakilerin ise bir süre sonra hatırlanması da söz konusudur.

Bu yazıma konu edineceğim şair ise, bir bakıma ilk iki gruptan farklı bir yerde durmaktadır: O, hayattayken de, vefatından sonra da hiç unutulmamış, eserleriyle memleketinin sesi, soluğu olmayı başarmış bir şairdir. Onun kim olduğunu daha açık ifadelerle dile getirmek gerekirse, meseleye ta baştan, ortaokul yıllarımdan başlamam gerektiğini peşinen söylemeliyim. Evet, Afşin'de ortaokulda okuduğum yıllarda, yanlış hatırlayabilirim ama ya Türkçe kitabındaydı, ya da Afşinli şairlerle ilgili bir kitapta Afşin Yöresinde halk arasında kullanılmakta olan eski kelimelerle ilgili bir şiirle karşılaşmıştım. Şiir şöyle başlıyordu:

*“Yemeniye “kelik”, yoğurda “katık”,
Bulgur pilavına “aş” derler bizde.
Genç horoza “celfin”, pilice “ferik”
Kümeşe yollarken “kış” derler bizde.”*

O şiirdeki tırnak içerisine alınan kelimelerin bir kısmı bizim köyümüzde de kullanılıyor olduğundan, bana pek de yabancı gelmese de, başka yöredeki okurlar için, ilk anda yabancı geleceği ya da pek bir anlam ifade etmeyeceği de aşikârdı. Şiirin devamını okuyup, sonuna çıkınca altında şairinin ismini gördüm: Hayati Vasfi Taşyürek. Şiirinde kullandığı kelimeler bana yabancı değildi ama isim yabancı gelmişti. O yaşa kadar adını öğrendiğimiz şairlerimiz arasında onunkine hiç rastlamamıştım. Sonra nereden öğrendiğimi de hatırlayamayacağım, şairin, Afşin'e bağlı Tanır Kasabasından olduğunu öğrenince, şaşırmıştım. O güne kadar okulumuzun kütüphanesindeki kitaplarından görerek, Sultanü's Şuara Necip Fazıl'ın adını öğrenmiştim. Ondan sonra, Hayati Vasfi Taşyürek'in de Kahramanmaraşlı olduğunu öğrenince, bir kere daha gururlanmıştım. “Lügatçemiz” şiirinin bende başka bir hatırası daha vardır. Önce, şiirin son dördünlüğünü okuyalım:

*Ameleye “ırgat” yokuşa “bayır”
Çokbilmişe “eke” kollama “gayır”
Bıkkınlığa “ateh” sevaba “hayır”
Üzüm reçeline “teh” derler bizde.*

İşte bu son dördünlükte yer alan “teh” kelimesinin ne anlama geldiğini öğrenmek için internette arama yaptığımız zaman, karşınıza kelimeyle ilgili her hangi bir bilgi çıkmadığını görürsünüz. Teh, Kahramanmaraş'ın Afşin ve Elbistan yörelerinde güzün üzümler toplandıktan sonra, çekirdeğiyle birlikte kaynatılmasıyla elde edilen ve çok lezzetli, pekmeze reçel arası bir yiyecek türüdür. Özellikle üzüm bağının bol olduğu köylerde yaygın olarak yapılmakta olan tehi, ben o yaşa kadar bir kere bile görmediğim ve hayalimde canlandıramadığım tehin ismini bu şiir vasıtasıyla duymama rağmen, kendisinin ne kadar tatlı olduğunu, yıllar sonra annemler yaptığı zaman ancak anlayabilecektim. Günümüzde ne yazık ki, artık unutulmaya yüz tutan tehi arayıp bulmanızı tavsiye ederim. Yerken, Hayati Vasfi'yi de yâd edeceksiniz. Bu arada şunu da itiraf etmeliyim ki, “Lügatçemiz” şiirinin de, şiirde yer verilen tehin de tadı hâlâ damağımdadır. Şimdilerde bile, köye her gittiğimde teh yapan var mı diye sorduğum, bulamayınca üzüldüğüm olmuştur.

Türk edebiyatının şairlerine aşinalığı olanlar bilirler ki, birçok farklı düşüncede olan şairlerimiz, kendi düşünce yapısında eserler vererek, edebiyatımızın zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır.

İşte onlardan biri de, yazdığı memleket ve vatan kokulu şiirlere ek olarak, yukarıda giriş kısmını verdiğimiz “Lügatçemiz” şiiriyle Türk edebiyatında kalıcı yer edinmeyi başarmış şairlerden biri olan Hayati Vasfi Taşyürek'tir.

Onun şiirlerinde geleneksel ‘aşık edebiyatı’ tarzının hâkim olduğunu, ilk okuduğunuzda fark edebilirsiniz. Şiirlerinde mahlas olarak kendi adını kullanmış olup, şiirleri Kalbimdeki Arzu- 1960, Yedi Uyurlar- 1963, Dile Gelen Anadolu- 1973, Ülkü Tomurcukları- 1976, Ebesinin Oğlu, Acılar Bulutu ve Nazar adlı kitaplarında toplanmıştır.

Bir şair, hele hele geleneksel şiirimizde beslenen bir şair olur da, aşk şiiri yazmaz mı dersiniz. Hayati Vasfi Taşyürek de, elbette ki diğer birçok konuyu ele aldığı gibi, aşk konusunu da ele almış ve bir kısmı kendi devrinde ve sonraki yıllarda özellikle Kahramanmaraşlı halk ozanları tarafından bestelenip söylenen birçok aşk şiiri kaleme almıştır. Onların içinde beni en çok etkileyen şiir, sanatçı Mustafa Yıldızdoğan’ın o güzel yorumundan dinlediğim bir şarkının sözleri olarak karşıma çıktı: “Saçların.” İlk başta sıradan bir şarkı gibi gelse de, Hayati Vasfi Taşyürek’in, kim bilir bir zamanlar sevdalandığı o meçhul güzelin saçlarını tasvir ederken kullandığı kelimeler, her dinleyicide mutlaka benzer etkiyi yapmıştır, yapacaktır:

*“Söküp atılmıyor bende mi kusur?
Doğarken kök salmış öze saçların.
Bir kara sevda ki, ya büyü ya sır,
Sığmıyor kalem, söze saçların.*

*Örgüde bir başka, düzde bir başka,
Gizlendiği zaman nazda bir başka.
Omuzda bir başka yüzde bir başka,
Kirpik olmuş inmiş, göze saçların.*

*İpekten, sırmadan tel tel yaratmış,
Telini bir ömre bedel yaratmış.
Sanki Vasfi için özel yaratmış,
Dört mevsim bir başka taze saçların.”*

Siyaset, her dönem birçok insanın ilgi duyduğu, kiminin hep yarar gördüğü, kiminin ise çoğunlukla zarar gördüğü bir konu. Elinde kalem, gönlünde ilham olan bir şairin en son ilgilenmesi gereken bir konu olan siyasete, Hayati Vasfi de ilgi duymuş ve bir dönem Tanır Kasabasının belediye başkanlığını yapmıştır. Normal kimliğiniz ne olursa olsun, eğer siyasete soyundunuz da, kıyısından köşesinden bir makam elde ettiyseniz, çevrenizdekileri tam da onların arzu ettiği tarzda memnun edememe riskiniz var demektir. Makamın büyüklüğü önemli değildir, sizden beklentinin büyüklüğü ve onu gerçekleştirme durumunuzdur asıl büyük olan. İşte Hayati Vasfi de belediye başkanlığı yaptığı dönemde, herkesin hemfikir olduğu üzere Tanır’a elinden geldiğince hizmet etmiş, kasabanın çehresini değiştirmiş, birçok insanın iş gücü sahibi olmasını sağlamış ama şair yüreğinin nazikliği ile siyasetin katı kuralları arasında, o günlerin şartlarında gelgitler yaşamış ve belediyecilerin kaderinde var olan gelen, halkı memnun edememe durumu, doğal olarak onun da başına gelmiştir. Bence, Hayati Vasfi’nin şairlik yönünün tanınmasını engelleyen en büyük etken, siyasete girmesi olmuştur. Kendisini bir şair olarak seven birçok insanın, başkanlık döneminde parti rekabeti meselesinden ve hizmetlerini yeterli görmemelerinden dolayı, sonraki seçim döneminde seçilememiş ve onun gönlünün kırılmasına yol açmıştır. Dahası terk-i sıla etmesine de sebep olmuştur. Şair son zamanlarını Ankara’da geçirmiş, vefatından sonra Tanır’a defnedilmiştir.

Evet, Hayati Vasfi Taşyürek, soyadı gibi taş yürekli biri değil, aksine, Tanır Kasabasındaki Ayrandede gibi hep ilham kaynayan bir yürek sahibiydi. Hayat serencamı ne olursa olsun, şiirleri günümüzde de halk ozanları, şarkıcılar ve okurlar tarafından beğeniyle okunan, dinlenen bir şairdir. Kendi yöresinin sesini, soluğunu dizeleri vasıtasıyla başka diyarlara da duyurmaya çalışmış, adı, önce hatırlanıp sonra unutulmuş da, önce unutulup sonra hatırlanan da olmamış, belleklerde hep var olagelmiştir. Bir gün Tanır’a gider de, hemen merkezde şarılıtsı Hurman çayının şarılıtsısına karışan Ayrande de kayaların arasında suyun çıktığı yerdeki parka varırsanız, şairin heykeli size, “Hoş geldiniz.” diyecektir. Onun dizeleri, çağlayarak akıp, Hurman Çayı vasıtasıyla uzak diyarlara giden sular eşliğinde, kulaklarımızda yankılanacaktır.

Unutmayın...